

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК ТА КІБЕРНЕТИКИ
Кафедра прикладної статистики**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ для студентів

галузь знань	12 «Інформаційні технології»
спеціальність	124 «Системний аналіз»
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	«Системний аналіз»
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: **Петрушенков С.П.**, к.філос.н., доцент кафедри філософії та методології науки.

Пролонговано: на 20 23 / 20 24 н.р. (Філія, ПІБ, дата)) « 31 » 08 2023 р.
на 20 ___ / 20 ___ н.р. (Філія, ПІБ, дата)) « ___ » ___ 20 ___ р.

**Факультет
КОМП'ЮТЕРНИХ
НАУК ТА
КІБЕРНЕТИКИ**

Розробники: **Петрущенко С. П.**, к.філос.н., доцент кафедри філософії та методології науки

Шарапов Михайло Михайлович, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри прикладної статистики

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри Прикладної Статистики

(Лебедєв Є.О.)

Протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.

Схвалено Гарантом освітньо-професійної програми першого рівня вищої освіти

«Системний аналіз» Шарапов М.М. Шарапов

«28» серпня 2020 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету комп'ютерних наук та кібернетики

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

(Омельчук Л.Л.)
(прізвище та ініціали)

«28» серпня 2020 року

1. Мета дисципліни. Викладання курсу філософії має на меті ознайомити студентів з багатим пластом філософських знань, історією виникнення та розвитку філософії, її ведучими течіями і основними проблемами, котрі завжди мали і мають світоглядну спрямованість, а також сприяти формуванню і розвитку у студентів теоретичного мислення, здатності творчо розглядати явища і процеси навколишньої дійсності, володіння методологією пізнання та практичної діяльності.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни.

□ До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні аспекти дисципліни «Українська та зарубіжна культура» та наступних та шкільних дисциплін: «Людина і Світ», «Етика», «Історія», «Суспільствознавство».

□ **Вміти** отримувати, аналізувати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та аспектів буття світу й культури, розуміти сутність філософських проблем, тем, ідей, вміти аналізувати філософські та наукові тексти;

□ **Володіти елементарними навичками** сприйняття та аналізу інформації; критичного ставлення та прогнозування стосовно політичних, економічних, культурних подій та явищ.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Філософія» належить до обов'язкових дисциплін освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Програмна інженерія» та викладається у 5 семестрі в об'ємі 4 кредитів. Навчальна дисципліна «Філософія» дає можливість прилучити студентів до світоглядної та методологічної культури, накопиченої людством за всю історію свого існування, показати цілісний, інтегративний характер знань про навколишній світ, підкреслити принципову важливість для кожної людини її вільного світоглядного самовизначення, вибору активної життєвої позиції, творіння добра шляхом зміцнення власною діяльністю держави та суспільства. Філософія тут виступає світоглядною і водночас методологічною основою, на базі якої відбувається засвоєння гуманітарних, загальноосвітніх, фундаментальних та прикладних дисциплін. Значною мірою саме завдяки їй стає можливий вихід свідомості студентів за межі вузькопрофесійної підготовки, орієнтація на загальнолюдські цінності.

4. Завдання (навчальні цілі) – навчити студентів самостійно орієнтуватись в палітрі філософських напрямків, течій і шкіл; сформувати вміння співвідносити філософські, світоглядні ідеї та теорії з практикою суспільного життя, включаючи дослідження граничних засад, найбільш загальних і глибоких ідей і принципів, які людина повинна використати в своєму житті та діяльності, в розумінні дійсності та ставленні до неї. Зокрема розвивати:

- K01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- K11. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- K16. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- K19. Здатність будувати математично коректні моделі статичних та динамічних процесів і систем із зосередженими та розподіленими параметрами із врахуванням невизначеності зовнішніх та внутрішніх факторів.
- K20. Здатність визначати основні чинники, які впливають на розвиток фізичних, економічних, соціальних процесів, виокремлювати в них стохастичні та невизначені

показники, формулювати їх у вигляді випадкових або нечітких величин, векторів, процесів та досліджувати залежності між ними.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
РН1. 1	Знати історичні етапи розвитку філософії, її основні проблеми, напрямки та школи. Основні шляхи (способи) філософствування, функції та методи філософії як науки	Лекція, семінар, самостійна робота, іспит	Усні доповіді, письмова підсумкова контрольна робота, екзаменаційна робота	20 %
РН1. 2	Знати понятійно-категоріальний апарат філософського знання, особливості трактування онтологічних та гносеологічних проблем на різних етапах еволюції філософського знання	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, письмові контрольні роботи, екзаменаційна робота	20 %
РН2. 1	Вміти самостійно опрацювати філософські тексти, здійснювати їх критичний аналіз. Порівнювати світоглядні та ідеологічні парадигми, релігійні концепції, виділяти їх сильні і слабкі сторони;	Семінар, самостійна робота, іспит	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, аналіз філософського тексту, екзаменаційна робота	20 %
РН2. 2	Вміти обґрунтовувати і відстоювати власну світоглядну і життєву позиції, виявляти, ставити та вирішувати світоглядні проблеми. Застосовувати отримані знання при аналізі і оцінці суспільних процесів та явищ.	Семінар, самостійна робота, іспит	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, екзаменаційна робота	20 %
РН3. 1	Використовувати власне знання іноземних мов для роботи з інформаційними інтернет-	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного	10 %

	ресурсами. Презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;		дослідження, аналіз філософського тексту	
РН4.1	Самостійно шукати та опрацьовувати тексти різних електронних та письмових джерел. Самостійно приймати та обґрунтовувати власні рішення.	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії.	10 %

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	РН1.1	РН1.2	РН2.1	РН2.2	РН3.1	РН4.1
	Програмні результати навчання					
<i>(з опису освітньої програми)</i>						
ПР17. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.					+	+
ПРУ1. Знати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;	+	+				
ПРУ2. Вміти зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.			+	+		

7. Схема формування оцінки:

7.1 Форми оцінювання студентів.

Семестрове оцінювання. Максимальна кількість балів які можуть бути отримані студентом протягом семестру становить **60/36 балів** за яких:

1. Усна відповідь 1 (усні доповіді): РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН3.1, РН4.1 – **5 балів/3 бали.**
2. Усна відповідь 2 (усні доповіді): РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН3.1, РН4.1 – **5 балів/3 бали.**
3. Усна відповідь 3 (усні доповіді): РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН3.1, РН4.1 – **5 балів/3 бали.**
4. Усна відповідь 4 (усні доповіді): РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН3.1, РН4.1 – **5 балів/3 бали.**
5. Доповнення/дискусія 1: РН4.1 – **2 бали/1 бал.**
6. Доповнення/дискусія 2: РН4.1 – **2 бали/1 бал.**
7. Доповнення/дискусія 3: РН4.1 – **2 бали/1 бал.**
8. Доповнення/дискусія 4: РН4.1 – **2 бали/1 бал.**
9. Доповнення/дискусія 5: РН4.1 – **2 бали/1 бал.**
10. Самостійна індивідуальна робота 1 (аналіз філософського тексту): РН2.1, РН2.2, РН3.1 – **10 балів /6 балів.**
11. Самостійна робота 2 (Написання есе по змісту прочитаного філософського тексту): РН2.1, РН2.2, РН3.1 – **10 балів /6 балів.**
12. Підсумкова контрольна робота: РН1.1, РН1.2 – **10 балів / 6 балів.**

Критерії оцінювання:

Усна відповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу, першоджерела.

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності.

3 бали – в цілому студент володіє навчальним матеріалом, але не демонструє належну глибину знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, ігнорує першоджерела. Має у відповіді суттєві неточності.

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді.

Доповнення / дискусія:

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює та розширює межі обговорення теми,

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво та змістовно не розширює дискусію

Самостійна робота (самостійне дослідження):

10-9 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

8-7 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

6-5 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

4-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

□ *Підсумкова контрольна робота:*

10-8 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

7-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

□ Кожне питання в екзаменаційній роботі (білет складається з 2 частин: тестового завдання та двох запитань. Тестова частина оцінюється за шкалою 20 балів, а кожне запитання за шкалою 10 балів):

Тестове завдання:

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

11-7 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

7-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

Запитання:

10-8 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

7-4 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

3-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх двох частин та виконання самостійних робіт.

7.2. Організація оцінювання.

Терміни проведення форм оцінювання:

1. Усна відповідь 1 (усні доповіді): протягом семестру.
2. Усна відповідь 2 (усні доповіді): протягом семестру.
3. Усна відповідь 3 (усні доповіді): протягом семестру.
4. Усна відповідь 4 (усні доповіді): протягом семестру.
5. Доповнення/дискусія 1: до 12 семінарського заняття.
6. Доповнення/дискусія 2: до 12 семінарського заняття.
7. Доповнення/дискусія 3: до 12 семінарського заняття.
8. Доповнення/дискусія 4: до 12 семінарського заняття.
9. Доповнення/дискусія 5: до 12 семінарського заняття.
10. Самостійна індивідуальна робота 1 (аналіз філософського тексту): протягом семестру.
11. Самостійна робота 2 (Написання есе по змісту прочитаного філософського тексту): протягом семестру.
12. Підсумкова контрольна робота: до останнього лекційного заняття.

Підсумкове оцінювання (у формі іспиту):

1. Максимальна кількість балів які можуть бути отримані студентом: **40 балів.**
2. Результати навчання які будуть оцінюватись: РН1.1, РН1.2, РН2.1, РН2.2.
3. Форма проведення і види завдань: письмова робота.

4. Види завдань: білет складається з 2 частин: тестового завдання та 2 запитань. Тестова частина оцінюється за шкалою 20 балів, а кожне запитання за шкалою 10 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше 36 балів. Для допуску до іспиту студент має здати всі самостійні роботи та конспекти. Екзаменаційна оцінка не може бути меншою за **24 бали** для отримання загальної позитивної оцінки за дисципліну. У разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмовій формі.

7.3 Шкала відповідності оцінок.

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять.

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	семінари	С/Р
Частина 1. Філософська пропедевтика. Витоки європейської філософії: античність, середньовічна медієвістика та новочасова філософія				
1.	Тема 1. Філософія, коло її проблем, роль в житті суспільства і людини.	4	4	8
2.	Тема 2. Антична філософія.	4	4	10
3.	Тема 3. Філософія європейського Середньовіччя.	3	4	12
4.	Тема 4. Філософія Нового часу.	4	4	10
Частина 2. Західноєвропейська філософія XVIII – середини XX сторіччя. Напрями пізнання сучасної філософії				
5.	Тема 5. Німецька класична філософія.	4	4	8
6.	Тема 6. Некласична європейська філософія.	4	4	8
7.	Тема 7. Варіативність напрямів сучасної філософії. Постнекласичний дискурс в філософії та науці.	4	4	8
	<i>Підсумкова контрольна робота</i>	1		
	ВСЬОГО	28	26	64

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекції – **28 год.**

Семінари – **26 год.**

Консультації – **2 год.**

Самостійна робота – **64 год.**

9. Рекомендовані джерела

Основні:

- Александрова О. В. Філософія Середніх віків та доби Відродження: Підручник. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2002.
- Асмус В.Ф. Античная философия: – 3-е изд. – М.: Высшая школа, 2001.
- Введение в философию: Учеб. пособие для вузов / Авт. колл.: Фролов И. Т. и др. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Республика, 2003.
- Історія філософії: Підручник / Ярошовець В.І., Бичко І.В., Бугров В.А. та ін.; За ред. В.І. Ярошовця. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2002.
- Кушаков Ю.В. Нариси з історії німецької філософії Нового часу: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
- Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. 2-ге видання, виправлене і доповнене. – Львів: Новий світ -2000, Магнолія плюс, 2003.
- Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Навчальний посібник. Видання друге, перероблене та доповнене. – К.: Центр навчальної літератури, Інкос, 2006.
- Причепій Є.М, Черній А.М., Чекаль Л. А. Філософія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Академвидав, 2006.
- Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремінь, В. В. Ільїн. – К.: Книга, 2005.
- Філософія: Навч. посіб. / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко та ін.; За ред. І. Ф. Надольного. – 6-те вид., випр. і доп. – К.: Вікар, 2006.
- Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В.Губерського. – К.: Знання, 2009.
- Філософія: Хрестоматія : навч. посіб. для бакалаврів фізико-математичних та природничих спеціальностей / О.В.Комар, А.А.Кравчук, О.В.Руденко та ін.; загальна ред. докт. філософ. н., проф. Добронравова. – К.: 2010.

Додаткові:

- Августин Святий. Сповідь. – К.: Основи, 1996.
- Арістотель Нікомахова етика. К., 2002.
- Боецій. Розрада від філософії. – К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2002.
- Бэкон Ф. Великое восстановление наук // Соч.: В 2т. – М., 1972
- Г'юм Д. Трактат про людську природу. – К., 2003.
- Гайдеггер М. Шлях до мови // Дорогою до мови. – Л., 2007.
- Гегель. Г. В.Ф. Феноменологія духу. – К., 2004.
- Декарт Р. Метафізичні розмисли. – К.: Юніверс, 2000.
- Камю А. Бунтующий человек. М., 1990.
- Кант І. Критика чистого розуму. – К., 2000.
- Мак`явеллі Н. Державець. – К., 1998.
- Ніцше Ф. Так казав Заратустра. – К., 1993.
- Ортега-і-Гассет Х. Чиста філософія // Вибрані твори. – К., 1994.
- Платон. Діалоги. – К.: "Основи", 1995.
- Поппер К. Логика и рост научного знания. – М., 1983.

- Тейяр де Шарден. Феномен человека. – М., 1987.
- Франк С. Л. Культура и религия // Философские науки. 1991. № 7.
- Хайдеггер М. Что такое философии // Вопросы философии. – 1993. №7.
- Шопенгавер А. Світ як воля і уявлення // Мислителі німецького романтизму. Івано-Франківськ. – Вид-во "Лілея-НВ", 2003.
- Ясперс К. Осьова епоха // «І». – Львів, 1990. – №3.